

Stan učiteljski je sicer težaven in potiven stan; kdor ga prav spozna, njegovo ceno visoko spoštuje. Moder in priden šolnik človeškemu rodu veliko več koristi, kakor naj slavniji vojskovodja, kateri sovražnike strahuje, ter premaguje kraljestva in užuga varoši. Učitelj v tihem, neznanem kraju dobro sadi in polivaje skerbi za boljše ljudi in boljše čase. Naj si ga ravno svet ne spozna in večidel slabo plačuje, v bukvah večnega življenja se sveti njegovo ime, in med svetniki bo njegovo plačilo. Pa tudi vsem slabim in zanikarnim šolskim učiteljem gorje, po katerih se svet pohujšuje! Bolje bi bilo celino kopati, ali pa derva sekati, kakor naj zlahtneje blago, drago deco slabo učiti in pa divjake rediti. V naj globljejši peklensko brezdno pridejo slabi starši, verh slabih staršev pa zanikarni učniki. Bog nam pomagaj!

Kar je tukaj povedal po vseh ustih po slovénsko, izpregovoril je bil resnobno vže po nemško l. 1848 v Šent-Andražu v prvem učiteljskem zboru, iz katerega naj vže zarad „Učit. Tov.“ posnamem pričetek z dovtipno opazko p.: „Seid mir gegrüsst, Männer der Schule... Meister der Schule möchte ich euch am liebsten nennen; einen schönern, bedeutungsvollern Namen als Schulmeister*) kenne ich nicht. Wer es noch nicht wäre, der möge es werden; — und eben diese unsere ehrenwerthe Versammlung soll ihr Schärfflein redlich beitragen, auf dass jeder aus ihnen Meister seines so hohen — unendlich wichtigen Amtes werde, dessen gute oder schlechte Verwaltung grosse — unberechenbare Folgen für Kirche und Staat, für Zeit und Ewigkeit hat.“

Slomšek kot pedagog.

(Dalje.)

„Malo vredna šola.

Na Dolenjskem so na stari fari že veliko let šolo imeli, pa niso bili šole veseli. Otroci so po malem v šolo hodili, se malo kaj prida naučili, slabega znali pa preveč. Nekateri so po dva ali tri dni v šolo prišli, potem jih pa cel teden ni bilo v šolo. Po zimi so se za pečjo po klopih valjali, po leti jih je nekoliko paslo, nekoliko se jih je pa potepalo. Niso znali kršanskega nauka, niso vedeli evangelija brati, zapisati še svojega imena ne prav. — Nakatere nemške besede so gonili, brali po nemško po malem, pa niso sami vedeli, kaj. Huje razuzdanih šterkovcev pa bilo ni, kakor so bili šolarji. Po cerkvi so se ob nedeljah suvali in lasali, domá pa starišev ubogali nič. Za dekleta je bila sreča, da jih je malokaj v šolo hodilo. Stari možje so pogosto po opraviu domu gredé skomucali rekoč: „Kaj bo z našo mladino! Dalje ko šolo imamo, hujši otroci so. Poprej, ko še šole nismo imeli, smo jih vsaj domá učili, jih domá strahovali, in vbogali so nas. Kar se na šolo zanašamo, so otroci domá in v šoli za nič; kar se jim očitno vidi.“ „Bog nam pomagaj!“ so djali.

Star fajmošter, veliko let bolehní, umrjejo; o svetem Jurji fara brznege gospoda dobí, in drugo nedeljo po veliki noči jih gospod dekan potrdijo, ter jim posebno zapuščeno šolo priporočijo.

Šola popravljena.

Prvi ponedeljek novi gospod fajmošter v šolo pogledajo. Nekoliko dvajset otrok v šoli najdejo; po fari jih je bilo za šolo pri pol drugo sto. Otroci niso v šoli prav

*) Ein ehrenfester Schulmann einer benachbarten Stadt nannte sich am liebsten Schulmeister. Als ihn Andere darüber scherzweise aufzogen, entgegnete er: „Ja, Schulmeister bin ich, und nicht ein solcher Pfüschel als ihr.“ Er klopfte darnach auf seine Tabakdose, und gab ihnen zu schnupfen (Theol. Zeitschrift 1848 S. 181).

sedeli, ne pravih bukvic imeli; kako kaj pridno v šolo hodijo, se še zapisalo ni. Rečejo brati sveti evangelj od dobrega pastirja; pa slovenskega evangelija še blizo ni bilo. Neki šolar, ki je prvi sedel, je evangelj po nemški za silo prebral. Ko pa otroke pobaraajo, kaj sv. evangelj govori, kaj nas uči; jih otroci debelo gledajo; nobeno jim povedati ne vé po nemško, ne po slovensko. Hudi so bili, pa žalostni tudi.

Tretjo nedeljo po veliki noči so fajmošter od šole pridigo naredili, da je starišem in otrokom po kosteh zagorelo. „Naša šola — so djali — je šola zanikernosti; in bo mati razujzdanega življenja za mlade ljudi. Vi stariši in gospodarji otrok po redi v šolo ne pošiljate, za to se razvadijo potepati; — po tem se otroci v šoli prav zaporedi ne učijo, in se privadijo praznovati. Iz takih šolarjev bojo lenuhi in potepuhi. Ne daj Bog tega! — Očetje! pomagajte mi, da se nam šola popravi. Prva potreba je, da otroke radi v šolo pošiljate. Prisiljena reč ne stori dobrega. — Drugo potrebno je, da jih vsak dan skrbno pošljete, naj se otroci od nas privadijo skrb za šolo imeti. Ako ktero zboli, ali v šolo ne more, po sosedovem izročite, zakaj otroka v šolo ni. Pa tudi iz šole se vam bo glas na dom dal, kedar otroka v šolo ne bo. Vedno se vedeti mora, kje so otroci. — Tretje vam bodi priporočeno šolarje domá vse skoz poprašati, kaj so v šoli slišali keršanskega nauka, kaj se je lepega bralo ali pisalo. Po prvem letu šole dajajte otrokom katekizem in pa evangelj brati, ob sabotah in svetih večerih pa litanije glasno moliti, da bote vi in šolarji veselje imeli. Tudi pozvedujte večkrat, kako se šolarji v šoli vedéjo.

Pa tudi v šoli mora biti druga. Prvič se morajo šolarji vsako šolo prebrati, ali so vsi v šoli ali ne? Da pa o pravem času v šolo dojdejo, se bo v šolo zvonilo. — Drugič, šolarji morajo, kar jih je na novo, vsi ob enem začeti, ali že o veliki noči, ali ob vseh Svetnikih. Vsakemu otroku se posebej ne vtegne kazati. — Tretjič, prvenci se začno slovensko učiti; in ko bojo znali že po slovensko gladko brati, se bojo nemške besede prijeli, pa tako, da kar bojo po nemško brali, bodo po slovensko povedali. — Četrtrič se bojo učili lepih molitvic in svetih pesem; recite jim toraj, naj vam jih domá zapojó ali povedó. Petič bojo, kedar premrzlo ne bo, ali pa kake druge zamude, pri sveti maši peli ali pa molili; kedar pa svete maše za šolarje ne bo, pojdejo po šoli v cerkev vsaj ob sredah in sabotah, ter bojo molili litanije in pa po tri očenaše za vas stariše in za svoje dobrotnike. Ponidama tepeno ne bo nobeno; ki pa zasluži, se mu strah mora dati, kar je prav. Nikar se torej ne švarajte, in ne dajte otrokom potuhe. Lepo omiti in čedno počesani morajo otroci v šolo priti, pametni in bogaboječí pa iz šole domú. Prosim vas torej za to, kar je vašega, da storite; obljubim pa tudi, kar je našega, da bomo zvesto dopolnili. Roka roko vmije, lice pa obedve.“ (Dalje prih.)

Človek,

v pogledu na njegovo telo in dušo s kratkim návodom,
kakó si ohraniti in utrditi zdravje.

(Za šolo in dom sestavil **Janko Leban.**)

(Dalje.)

§. 15.

Rastlinske in mesne jedi; maslo, sir, jajca, sladkarije, sadje.

Najnavadnejša je človeku rastlinska jed, kakor: kruh, zelenjava, stročje, sadje; potem mesnata jed, t. j. meso različnih živalij. Mesnata jed je najredivnejša, pa baš